

Orientačné rozlíšenie

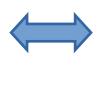
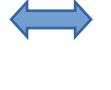
PORUCHY AUTISTICKÉHO SPEKTRA a VÝVINOVEJ DYSFÁZIE

Niekedy môže byť obťažné **odlišiť** poruchu autistického spektra (PAS) od vývinovej dysfázie (VD).

Uvedené tabuľky sú len **orientačné** a v prípade potreby je nutné sa obrátiť na príslušných odborníkov.

Jedinec totiž môže mať oboje tŕažkosti (napr. autista môže mať rečové problémy nad rámec autizmu, typu vývinovej dysfázie a jedinec s vývinovou dysfáziou môže byť autista).

Diferenciálna diagnostika je nevyhnutná.

PORUCHY AUTISTICKÉHO SPEKTRA (PAS)	SLEDOVANÁ OBLASŤ 	VÝVINOVÁ DYSFÁZIA (VD)
Malý, vyhýbavý, niekedy „cez“. Dietá je niekedy „mimo“ aj svojou myšľou. Mohol by a nemá dôvod.	Očný kontakt 	Môže byť malý a vyhýbavý, ale z iných dôvodov – ako ochrana pred požiadavkami okolia, aby nemusel odpovedať, hovoriť. Alebo strach, že nebude rozumieť. Chcel by, ale má prekážky. Niekedy, naopak až odzerá ako nedoslýchavý s cieľom zachytiť maximum informácií.
Menej bohatá. Chudobnejšia mimika i gestá. Chýba spontánna, symbolická a sociálne napodobňujúca hra. Môže používať ruky druhého, keď niečo chce – skôr ako nástroj. Často nerozumie správne sociálnej situácii, v ktorej nie sú potrebné slová.	Neverbálna (neslovná) komunikácia 	V bezpečí veľmi sleduje gestá druhých, odzerá. Živo reaguje na pochvalu, ocenenie. Živý pohľad, gestikulácia, výraz úľavy a radosti, keď sa niečo podarí, keď pochopí. Dobre vníma a využaduje sociálne situácie, v ktorých nie sú potrebné slová.
Chýbajú emočné reakcie na blízkosť druhých detí, emocionálne plochejší, nevcíťujú sa. Nestoja vždy o ponúkanú pomoc, nechápu prečo. Môže byť podráždenosť, afekty. Možno využiť vizualizáciu, štrukturalizáciu. Mohol by a nemá dôvod, záujem. Chýba vzájomnosť.	Prežívanie 	Sú schopní sa vcítiť, potrebujú blízkosť a oporu druhého. Sú úzkostí. V nepohode, záťaži „vypína“ pozornosť, väčšinou sa stahuje, obmedzí na minimum svoje prejavy. Niekedy maska úsmevu. Pomoc vítajú. Môže byť podráždenosť. Vizualizácia pomáha. Chcel by, ale má prekážky.
Narušená, obmedzená možnosť plnej integrácie do širšej spoločnosti. Nerozumejú úplne nášmu svetu, unikajú do svojho. Nutná opora, sprevádzanie, pomoc – často celoživotná. Nemôže, nemá dôvod. Pôsobia niekedy ako nevychovaní, nedoslýchaví.	Sociálna oblast' 	Narušená, obmedzená možnosť plnej integrácie do širšej spoločnosti. Nerozumejú verbálnej komunikácii, nedokážu komunikovať, chybajú – sú ako cudzinci. Chcel by a nejde to – preto stresy, úzkosti, neurotizácia, úniky do rôznych problémov. Nutná opora, sprevádzanie – niekedy celoživotne. Pôsobia niekedy ako zanedbaní, neposlušní, nedoslýchaví.
Býva oneskorený vývin reči (okrem AS). Keď je reč plne rozvinutá, je niekedy neadekvátnie používaná, niekedy mimo realitu. Sú slovné echolálie, stereotypie – bez zjavnej príčiny, nemusia mať cieľ. Môže, ale nemá dôvod. Môže byť nezvyčajná intonácia, zafarbenie hlasu. Býva narušená schopnosť udržať alebo iniciovať konverzáciu – nemá dôvod, nerozumie súvislostiam alebo uniká do svojich témat.	Reč v expresii = použitie, produkcia reči 	Vždy je oneskorený vývin reči. Vie, čo chce povedať, má snahu použiť reč, ale nejde to. Echolálie a stereotypie sa môžu vyskytnúť z dôvodov overovania si, ako pomoc opakováním. Má cieľ, ale má prekážky. Chcel by a nemôže. Množstvom, záťažou a časom výraznejšie zhoršenie kvality produkcie reči. Môže byť nezvyčajná intonácia, zafarbenie hlasu (niekedy akoby hovoril cudzinec). Býva narušená schopnosť iniciovať alebo udržať konverzáciu, ale z iných dôvodov než pri PAS. Na zadanú úlohu nereaguje alebo odpovie chybne preto, že nedokáže správne použiť reč a zle rozumie. Vlastná produkcia z vnútorného podnetu býva kvalitnejšia, bohatšia.

<p>Môže rozumieť aj bohatej reči, správne reagovať na slovné pokyny pokiaľ „chce“ pokial je v „reáli“. Aj keď porozumel, použije echolálie, stereotypie.</p> <p>Zle vyhodnotí sociálny kontext reči, nerozumie zveličeniu, prirovnaniu. Nemusí byť zrakový kontakt. Môže pôsobiť ako nedoslýchavý.</p>	<p>Reč v recepcii = porozumenie reči</p> 	<p>Checel by a nemôže. Nerozumie obsahu predovšetkým abstraktných slov, nepochopí plne obsah viet, i keď sa snaží. V bezpečí snaha zrakom veľa kontrolovať až odzerat', čaká na reakciu druhého – odhaduje, či splnil dobre. V záťaži malý zrakový kontakt, môže pôsobiť ako nedoslýchavý.</p> <p>Množstvom, časom a zát'azou zhoršenie. Potom „vypína“ pozornosť, pôsobí nezúčastnene, niekedy negativistický.</p>
<p>Väčšinou nutná celoživotná podpora, pomoc. Väčšiu šancu vysokofunkční jedinci s normálnym intelektom. Dôležité je dobré rodinné zázemie. Vhodné štruktúrovať prostredie a čas. Špeciálne vedenie s odbornou starostlivosťou, nácviky sociálnych zručností vrátane komunikácie.</p>	<p>Prognóza, pomoc</p> 	<p>Dlhodobá starostlivosť – predovšetkým logopedická, s väčšou šancou na kompenzáciu u jedincov s dobrým intelektom, dobrým rodinným zázemím, miernejšími ľažkostami. Niekedy nutná podpora, sprevádzanie, „tlmočník“. Špeciálne vedenie s odbornou starostlivosťou.</p>